

GÜL YETİŞTİRME TEKNOLOJISİNİN AGROBİYOLOJİK ÖZELLİKLERİ VE VERİMLİLİĞİ

Abdurayimova Fotima Kahraman kızı

Namangan devlet texnik universitesi, 1. sınıf yüksek lisans öğrencisi

Özet: Bu tez çalışmasında, gülün biyolojik özellikleri, agroteknik gereksinimleri ve yoğun (intensif) yetiştirme teknolojisinin verimliliği incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, optimal sulama ve gübreleme sistemleri uygulandığında verimlilik önemli ölçüde artmaktadır. Gül, Rosa cinsine ait çok yıllık bir çalı bitkisi olup; peyzaj mimarlığı, parfümeri ve gıda sanayisinde büyük bir öneme sahiptir.

Giriş: Gül, Rosa cinsine ait çok yıllık bir çalı bitkisi olup, dünya florasında yaygın olarak bulunan kültürel ve yabani türleri içermektedir. Gül yetiştirme teknolojisi; bitkinin biyolojik özellikleri, ekolojik gereksinimleri ve agroteknik uygulamalar bütününe dayanmaktadır. Yetiştirme sürecinde her bir aşamanın doğru planlanması, verimliliği ve ürün kalitesini artırır.

Gül, ışık seven bir bitkidir. Fotosentez sürecinin yüksek düzeyde gerçekleşmesi için gün boyunca yeterli güneş ışığına ihtiyaç duyar. Işık yetersizliği; dalların uzamasına, çiçeklenmenin yavaşlamasına ve dekoratif kalitenin düşmesine neden olur. Bu sebeple, plantasyon alanları seçilirken açık ve havadar bölgeler tercih edilir. Sıcaklık faktörü, gülün büyüme ve gelişmesinde kritik bir öneme sahiptir. Optimal sıcaklık 18–25°C aralığında olup, bu koşullarda vejetatif ve generatif organlar aktif olarak gelişir. Düşük sıcaklıklarda büyüme yavaşlarken, yüksek sıcaklıklarda ise nem eksikliği gözlemlenir.

Ana bölüm. Toprak koşulları da temel faktörlerden biridir. Gül; verimli, yapısal ve tınlı topraklarda yüksek sonuçlar verir. Toprak pH değerinin 6,0–6,5 aralığında olması, besin elementlerinin emilimini iyileştirir. Tuzlu ve bataklık topraklar kök sisteminin gelişimini kısıtlar.

Yetiştirme teknolojisinin önemli bir aşaması fidan hazırlığıdır. Gül genellikle aşılama yöntemiyle çoğaltılır. Bu yöntem, çeşidin biyolojik özelliklerini korumaya ve verimliliği artırmaya olanak tanır. Sağlıklı ve hastaliksız fidan seçimi, plantasyon verimliliğinin temel şartıdır.

Ekim sürecinde agroteknik gerekliliklere titizlikle uyulmalıdır. Ekim derinliği genellikle 40–50 cm olup, kökler serbestçe yerleşmelidir. Ekim şeması (70×100 cm veya 80×120 cm), bitkiler arasında optimal beslenme alanını sağlar. Sık ekim, ışık yetersizliğine ve hastalıkların gelişmesine neden olur.

Sulama teknolojisi, gül yetiştiriciliğinde belirleyici bir faktördür. Vejetasyon döneminde toprak nemi normal düzeyde tutulmalıdır. Damla sulama yöntemi, suyun akılcı kullanımını sağlar ve kök bölgesine eşit miktarda nem ulaştırır. Bu yöntem su tüketimini azaltırken, bitkinin stres durumuna girmesini de önler.

Gübreleme sistemi bilimsel bir temelde organize edilmelidir. Gül; azot, fosfor ve potasyum elementlerine yüksek düzeyde ihtiyaç duyar. Azot vejetatif büyümeyi, fosfor kök

sistemi gelişimini, potasyum ise çiçeklenmeyi ve dayanıklılığı sağlar. Organik ve mineral gübrelerin dengeli kullanımı verimi önemli ölçüde artırır.

Hastalık ve zararlılarla mücadele de yetiştirme teknolojisinin önemli bir parçasıdır. Önleyici agroteknik tedbirler, biyolojik ve kimyasal koruma araçlarının standartlara uygun kullanımı plantasyonun sağlığını korur.

Modern yoğun (intensif) teknolojiler; özellikle damla sulama, dengeli besleme ve bilimsel temelli ekim şemaları gül yetiştirme verimliliğini artırmaktadır. Kaynak tasarrufu sağlayan teknolojilerin uygulanması, ekonomik kârı artırmakta ve ürün kalitesinin istikrarlı kalmasına hizmet etmektedir.

Sonuç. Gülün verimli bir şekilde yetiştirilmesi, büyük ölçüde biyolojik özelliklerinin ve agroteknik uygulamaların doğru organize edilmesine bağlıdır. Rosa cinsine ait çok yıllık bir bitki olan gül; ışık, sıcaklık ve toprak koşullarına yüksek düzeyde ihtiyaç duyar.

Optimal ekolojik ve agroteknik koşullar sağlandığında, bitkinin vejetatif ve generatif gelişimi istikrarlı bir şekilde gerçekleşir.

Toprak verimliliği, dengeli gübreleme ve sulama, verimi artırmada belirleyici faktörlerdir. Damla sulama sistemi su tüketimini azaltırken, kök bölgesinin eşit şekilde nemlenmesini sağlar.

Ayrıca, hastalık ve zararlılara karşı alınan önleyici tedbirler, plantasyonun sağlıklı gelişimini güvence altına alır. Bununla birlikte, yoğun (intensif) teknolojiler ürün kalitesini iyileştirir ve ekonomik verimliliği artırır. Sonuç olarak, gül yetiştiriciliğinde uygulanan bu kapsamlı yaklaşım, yüksek verim elde etmenin temel şartıdır.

KAYNAKÇA:

1. Ergashev A., Xolmatov B. Bog'dorchilik asoslari. Toshkent: Fan, 2018.
2. Karimov Sh. Manzarali o'simliklar yetishtirish texnologiyasi. Toshkent: 2020.
3. Jabborov Q. O'simlikshunoslik. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Horticulture Science Journal. Rose cultivation and management practices. 2022.